

VELL I NOU

REVISTA QUINZENAL D'ART

„ GRAVATS „
**BAGUÑA I
 CORNET**

Mallorca, 192 - BARCELONA - Telèfon 7452

♣ **MARCS I
 GRAVATS**

LA PINACOTECA

**CORTS CATALANES, 644
 BARCELONA**

J. Dalmau
 ANTIGUITATS
 MOBLES CUADROS
 PORTAFERRIGA 18

J. CUYÁS
 TALLAS - DECORAT
 RESTAURACIONS
 Casanova, 31 - BARCELONA

♣ **GALERIES** ♣
**D'ART MODERN
 I ANTIGUITATS**

CORTS, 613 - BARCELONA

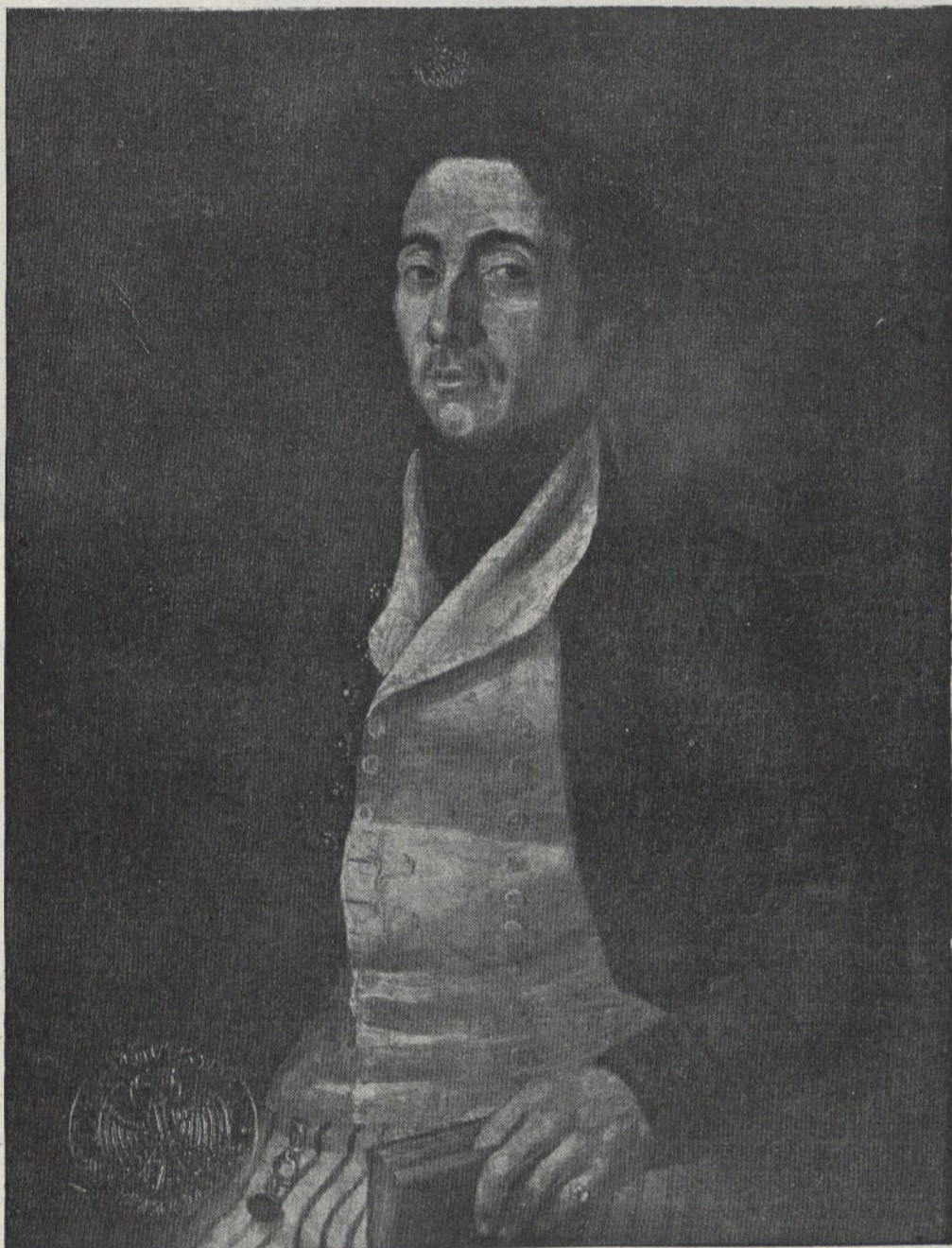
VELL I NOU

REVISTA QUINZENAL D'ART

BARCELONA
1.ª OCTUBRE 1915

Redacció i Administració:
Corts Catalanes, núm. 613

30 CÈNTIMS
ANY I-NÚM. 10

Retrat d'un desconegut, per Goya

FOT. MAS

Exposat a les Galeries d'Art Modern i Antiguitats

A la portada:

AMPLIACIÓ DE MINIATURA PERSA DE LA
COL·LECCIÓ EXPOSADA A LES GALERIES
D'ART MODERN I ANTIGUITATS

Exemplars de vidres de la col·lecció exposada a les Galeries d'Art Modern i Antiguitats

FOT. MAS

UNA EXPOSICIÓ DE VIDRES

LS vidres de Venècia eren producte d'una civilització refinada. I tenen una elegància que de tant subtil esdevé decadent. Es una feminitat aquest vidre lleu i prim com una closca d'ou, decorat amb vius colors i tenint per forma un atribut de gràcia. Es comprèn que aquesta copa de filet daurat hagués d'humitejar uns llavis coralins de dama altiva que, embolcallada amb velluts i brocats de seda, es repenjava dins la nau que marxava arrossegant per les aigües la llarga cua dels gallarets i banderes brodades d'or, amb tot el faust d'Orient. No tant refinats els nostres vidres de Catalunya; no tant d'esplendor dintre el nostre ambient, quan havíem estat també senyors de mar. Però més austers, més sobris, més fermes i vigorosos. I així els nostres vidres que tenen, amb una elegància sobria, sense refinaments, la gràcia plena de la forma i una qualitat més forta. Durant molt de temps a tots el vestigis bons que quedaven de la fabricació catalana se'ls atribuïa procedència adriàtica. Tot vidre decoratiu i artístic era venecià. I així també es complia ço que abans passà: que la glòria i perfecció de la nostra indústria quedava ofegada i usurpada per la de Murano, dient Gracian dins *El Criticon*, en la Crisi que parla de l'allunyament d'Espanya del comerç de totes les nacions, que encara havia d'estar-ne més allunyada, afanant-li «els seus vins Anglaterra, les seves llanes Hol·landa i els seus finíssims vidres Venècia»... Ara també. Sols lo barroer era tingut per català, havent escrit En Gerspach que «la forma dels vasos nostres era extravagant, reraçagada, feta amb rudesia, imitant Venècia sense gens de delicadesa». A poc a poc, pausadament, se'ns ha anat fent

justícia. Primer pels grans estudis i bona voluntat del Baró Devilliers, a qui la mort va sorprendre abans d'escriure l'obra que historiés el vidre ibèric i reivindicés el vidre català, de Barcelona, de Mataró, de Almatret, de Cervelló, de Girona, de Casp, de Tortosa, de Palma, i que va portar al Louvre, amb filiació ben precisa i justa, la col·lecció de vidres nostres que feren obrir d'admiració els ulls de tothom. Després pels grans treballs de l'anglès Riaño, qui va instal·lar al South Kensington la gran col·lecció de vidres catalans i espanyols, una de les més formoses del món, i gairebé es pot dir que ha escrit sobre els vidres catalans l'única obra ben documentada, anant seguint el rastre de les produccions.

Ara es veu ben clar como era just el que havien dit sobre els vidres catalans i espanyols els historiadors antics, el cronistes vells. No era una fantasia, era una realitat. Si Venècia obtenia per al comerç i comunicació material i espiritual de les seves naus la opulència i la decoració d'Orient, Catalunya, oberta de ple a ple damunt el Mediterrà, també sapigué agafar-la. I en alguna decoració de vidre es troba remarcada la influència persa, com es pot veure en la botelleta esmaltada amb verd, blanc i groc de la col·lecció Cabot, procedent del Monastir de Pedralbes, al mig de la qual hi ha l'arbre de la Vida, símbol de religió oriental, i els animals sagrats a cada banda.

Catalunya havia d'ésser bon país de vidres. Els químics ceramistes que avui examinen les seves terres, la troben molt rica. L'etimologia de Vallvidrera vindica aquesta qualitat. Profit i fama guanyà. I bona obra feu. De lluny venien fins aquí en peregrinatge, atrets per la formosor dels vidres. Eren cavalcades de reis i de prínceps i de grans senyors. Es Felip *el Hermoso* qui en parla; és Ferràn que'ls envia a Isabel la Catòlica, la seva muller, com alt i digne present a tant gran reialesa. I el duc d'Osuna en reb tribut quan ve de Nàpols, com homenatge dels Concellers de Barcelona. I l'embaixador de Venècia els lloa. I a la cambra de Felip II es troben *bidres de Barcelona*. Eren rics, aquests vidres: copes i pitxers amb montatge de plata, blasonats amb les armes reials, figurant alguns dintre els inventaris de la Casa de Aragó. Ja poc rastre queda d'aquella mostra opulenta. El vidre és trancadiç. Aquell embelliment del vidre, amb relleus i farbalans estofats, engrelats, filets, velatures i esmalts i colors dels barrals i castanyes, taces i cantarelles, pitxers i boiets, escudelles i greals, gots, copes i cetrills, buidadors, fruïteres i plats, morratxes, salers i brocals, brocalets i bótes, faraons i esquerpes de vidre groc, junt

Cantarella, flantia i got, de manufactura catalana, de la col·lecció exposada a les Galeries d'Art Modern i Antiquitats

FOT. MAS

Copa mallorquina imitació Venècia i vidres aragonesos, de la col·lecció exposada a les Galeries d'Art Modern i Antiguitats

FOT. MAS

amb llanties i altres objectes de decoració, han anat desapareixent. Sols una que altra peça remarcable que no passa mai del segle XVI; figura plena de veneració, com un joell màgic, com mostra sagrada d'un passat, un vestigi opulent de la història d'un poble, dintre la vitrina d'un Museu o d'una col·lecció.

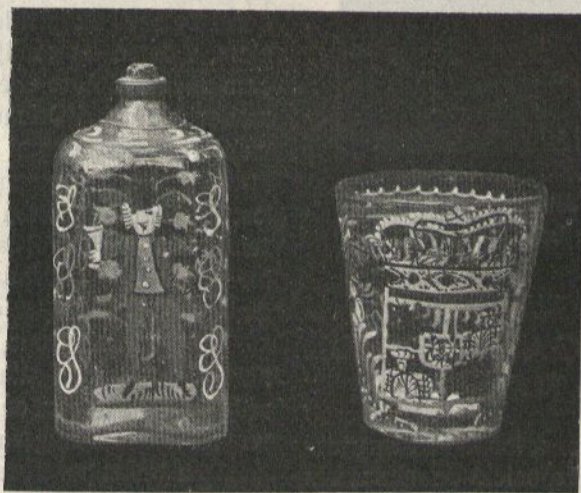
De la d'En Cabot, la més important del món, en parlarem algun dia. S'hi pot veure tot l'esplendor de Catalunya, lluint els vidres catalans d'una manera excelsa al costat dels vidres castellans i dels vidres de Venècia, d'un tant altiu orgull. I el lleó de Venècia el veiem trucat amb vidre català, amb ferma mostra.

A l'Exposició de les Galeries d'Art Nou i Antiguitats hi ha instal·lades les vitrines de vidres catalans i espanyols, singularment del segle XVIII. Examinades, comprenem l'atractiu, la voluptuositat del vidre, que forma com una joia; deduint-ne l'esplendor de la producció del segle XVI, que era una meravella. Un vidre es fràgil. Transparent o bé opac, pintat o gravat, ratllat de blanc com el latticini venecià, és sempre una mostra de gràcia. Vidres castellans, vidres aragonesos, vidres catalans. Pot fer-se una comparança. I sembla que sobremunten d'entre ells els vidres dits de San Ildefonso de la Granja, manufactura creada per Donya Isabel de Farnesi, segona esposa de Felip V; fins, elegants, transparents els uns, els altres ratllats de blanc, amb decoració de fulles i rares figures, esmaltades i pintades també amb el procediment del foc, molt vives de color. Altres tenen la decoració daurada, i els que estan daurats sobre gravat a la mola o amb punta de diamant, es destríen dels que sols estan daurats al foc sobre el vidre llis. Aquests vasos i gerros de la Granja, tant decoratius, tenen també una tradició catalana. Encara que castellana, la fàbrica fou creada per un mestre català, en Ventura Sit, antic fadrí de la fàbrica del Nou Baztan, que fracassà. En Sit va crear la manufactura, i amb la intervenció d'un altre català, En Pere Fontdevila, qui va inventar un aparell que donava impuls a disset polidors a la vegada, pogueren fer-se obres en gran, de vidres plans i buits.

Es difícil determinar la procedència de cadascun dels vidres. Cap distintiu de fabricació porten. Es mira l'estil i la qualitat. Mes cal desconfiar, moltes vegades, de ço que se'n dedueix, perquè s'imitaven moltíssim els uns en els altres totes les fabricacions. Mes no hi ha dubte sobre certs vidres, com per exemple el vàs de vidre blanc que porta la inscripció de *Carlos III*, ben castellana; els porrons, cantarells, morratxes, piquetes d'aigua beneïta, amb el filet blanc, que són ben catalans; alguns gerros de vidre verd o fosc que per la llur forma, comparant-los amb peces de ceràmica, diuen la seva filiació aragonesa; vidres, potser, dels extingits forns de Casp, i alguna copa finíssima, de lleu qualitat, imitant les venecianes, que pot venir de Palma. Ben marcades, ben completes i ben definides estan les mostres de vidres de les darreries del segle XVIII a les vitrines que figuren a l'Exposició instal·lada a la Galeria d'Art Nou i Antiguitats del carrer de les Corts, especialment pel que fa referència als vidres de la Granja i els vidres catalans, els únics importants de l'època aquella, últims vestigis encara plens d'orgull d'un passat esplendorós, mostres encara vivents d'aquella fabricació que va despertar tantes admiracions i que era com un tribut de glòria de Catalunya.

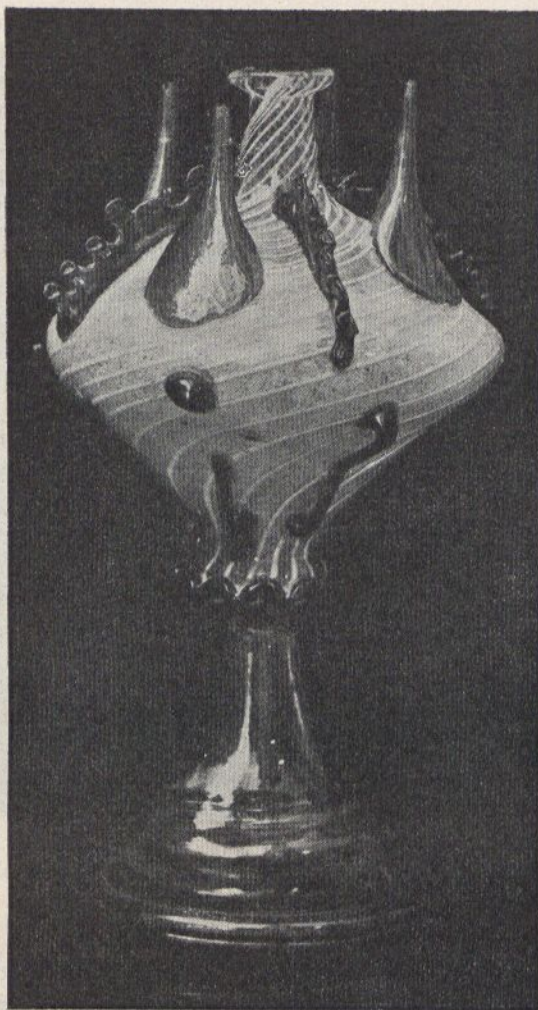
Encara avui la veneciana porta, amb orgull, enroscat al coll bru el capellet de *margarite*, fet amb abòlaris de vidrets de colors, recordant la grandesa d'ahir. Entre nosaltres sols queda aquesta mostra del cantiret de vidre que la recordi. Un vidre, fràgil, que ha viscut una centuria, bé mereix un respecte. Té, de vegades, quelcom de misteriós aquest petit vidre que'ns atrau i que, tant trencadiç, ha viscut a través de generacions fortes que s'han anat succeint. I mentre moria una darrera l'altra, el vidre, feble, es mantenia ferm. I així pot arribar a viure com aquells ungüentaris arcaics que tenen patines irisades milenàries. Misteri pot tenir un d'aquests vidres, com aquell cristall de Venècia dintre el qual creia En Mallarmé veure un fantasma, imaginant que dintre les seves aigües una dona hi havia banyat el pecat de la seva nuditat.

ROMÀ JORI

Vidres esmaltats amb dibuix de figures i l'escut d'Espanya, de la Reial Manufactura de Sant Ildefons de La Granja, de la col·lecció exposada a les Galeries d'Art Modern i Antiguitats

FOT. MAS

Exemplar de vidre de la col·lecció exposada a les Galeries d'Art Modern i Antiguitats

FOT.
MAS

COL·LECCIÓ DE MINIATURES PERSES A LES GALERIES DE "VELL I NOU"

RESULTA, sota tots conceptes, fonament suggestiva i de molt interès l'Exposició de miniatures perses que s'exhibeix actualment a les nostres Galeries.

No tindrà per al *gros públic* l'esplendor de les moltes i moltes exposicions que a Barcelona constantment se celebren; tenim, però, la seguretat absoluta que els *selectes*, els *escollits*, sabran donar-se compte exacte de la indiscutible transcendència que enclou l'exhibició d'aquesta preciosa col·lecció de obres d'art antic oriental, i en conseqüència sabran

agrair-nos l'esforç que representa i els bons desigs que'ns animen.

Aquesta nodrida col·lecció de miniatures perses del segle XVII esdevé important — apart els seus mèrits intrínsecs i el seu valor innegable com a obres d'art — per la seva raresa; perquè hem de senyalar que és la segona volta que aquí es fa una Exposició d'aquesta mena, i la primera dintre el caràcter marcadament persa que reuneix.

Els exemplars que formen aquesta col·lecció responen, no ja solament a una època, sinó a un sentiment a més a més, a una civilització. No són *exòtiques* ni *mixtes*; són, ben al revés, marcadament perses. No són, doncs, com altres d'aquells perses i indo-perses que's ressenten de la influència del temps d'Akbar el Gran, que tenien la font d'inspiració en la producció que procedia de la Xina o la Mongòlia.

Contempli's detingudament, un per un, tots els exemplars; l'espectador podrà fruir íntimament de tot el devassall de bel·leses que respiren. Totes són notables i interessants, mes hem de declarar ingenuament que n'hi ha de verament superbes que tenen la intensitat de les coses profundament delectables. Són formoses de línies, de color, d'expressió humana alhora intensa i delicada, d'una sobrietat admirable i d'una espiritualitat altament encisadora. La seva exquisidesa parla al sentiment, a l'ànima, i tenen un sentit decoratiu que's comunica carn endintre. Amb elles brolla la grandesa de les arts primitives d'Orient, que va fer-se immortal i va divinitzar-se durant segles i més segles. Porten la vida, el temperament de l'artista que va crear-les, i la plana senzillesa de l'art del poble. En aquest sentit ens recorden el cas dels Tanagres grecs, però invertit, que essent fruit de l'art del poble esdevé genial per la grandesa dels seus creadors.

I és que, en el fons, hi ha quelcom que lliga tot l'art i fins la vida d'aquests països d'Orient: la religió i el sentiment en l'Art es fonen i ens evoquen un etern passat de grandesa, de misterioses divinitats que tenen per nosaltres un poder de suggestió incomparable.

Bagdad, aquell gran centre cultural, va exercir en l'obra dels perses una influència decidida que va portar el seu art i la seva poesia fins les profunditats del Tigris. Contemplant la col·lecció de miniatures perses que s'exhibeix a les Galeries de VELL I NOU, sembla que sorgeixi davant dels nostres ulls tota l'epopeia d'aquells grans esperits que s'anomenaren Ismail I i Akbar el Gran....

“ART NOU”

LECTURA FETA A SABADELL, A LA «EXPOSICIÓ D'ART NOU», LA NIT DEL 12 D'AGOST DE 1915

(Acabament)

AVIAT, darrera el romanticisme, una follia nova va fer aparició en aquest segle XIX de desventura. Fou el temps quan ja no es volia pintar àngels, per la raó que Courbet donava, aquella de no haver-ne vist mai — i, per consegüent, si no àngels, tampoc deesses. Fou el temps del realisme i aquest, igualment, va creure en la possibilitat d'un «Art Nou». Convenció i canon, es deia, han regimentat l'antic. Aplicada fidelitat davant la natura serà la llei nova. L'única llei. Cap eliminació, cap composició, cap síntesi ideal, cap privilegi estètic de la beutat sobre la lletjor. No la bellesa, mes la humil lletjor, val com a document. I d'això es tracta: de produir un autèntic document humà. L'historiaire vindrà després, l'historiaire a la manera de Taine, per exemple; de les obres induirà l'època i els costums de l'època, com coneixent aquests i aquesta podria deduir-ne les obres, recíprocament. Un molí ideològic molt simplista fou muntat així. Vinga moldre, vinga moldre. Vinga agitar-se a l'entorn, vinga gesticular, vinga disputar-se artistes i crítics i pensar que això és l'indici d'una renovació, el començ d'una era... Passa el temps. Les mans s'han cansat de la gesticulació. El molí s'ha espatllat. La vana farineta, el vent se la emporta... Danàe, mentrestant, és sempre daurada. El Dorifor romà de peu, més fort que mai. Dues, tres obres excel·lents han vingut a afegir-se a l'universal patrimoni de l'esperit: uns Millets — precisament perdurables per tenir més de la Hél·lade que de Barbizon —; un *Enterrament a Ornans* — tant arquitectonic, tant ben compost, en suma — no massa lluny, després de tot, de la negra decoració al flanc d'un vas, no massa lluny d'un fresc italià, no massa lluny, si tant ens feu dir, d'unes *Noces Aldobrandines*! La resta, programes, prefacs, banderes de lluita, innovacions, evolucions, revolucions... farineta voladora del pobre molí, farineta vana. *Tout ça c'est des bêtises*.

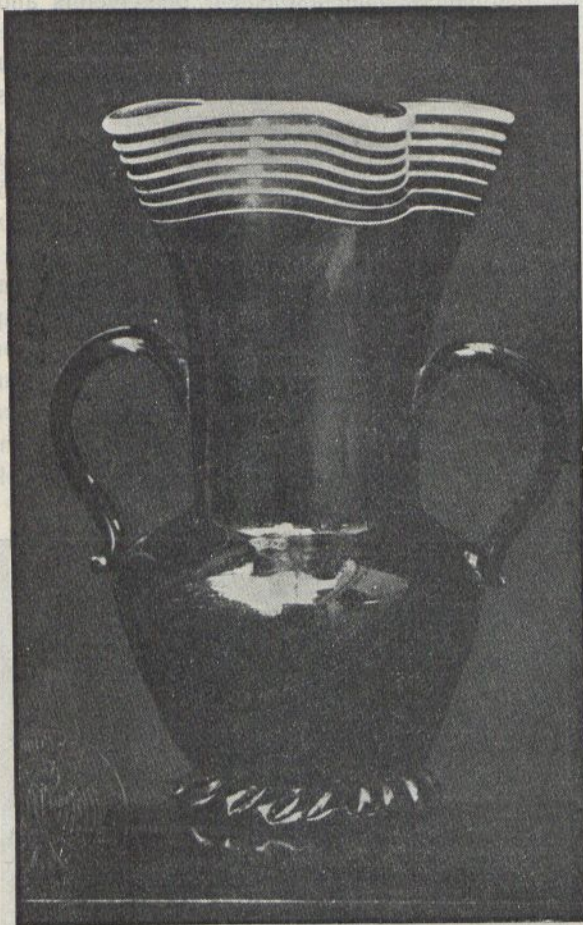
I quins elements de modernitat no semblà portar, en son hora, l'impressionisme? La conquesta de la natura, la del ple aire, la de la llum! Avui, de tantes teles com l'impressionisme va vestir d'una pompa multicolor, les unes, amb més furia pintades, van

escrostonant-se lamentablement pels recons anònims; les altres, les preparades amb soliditat més tranquil·la, són als Museus. Allí veïneges amb taules de tots temps, en estret aire de família amb elles, La *Olimpia* de Manet s'ha vist col·locada al Louvre, entre un parell d'Ingres; es a dir, entre un parell d'obres que donen eternament, com una lliçó, testimoni de l'aprenentatge del pintor d'Urbino, dins la fredor polida de les Estancies vaticanes. I un hom pensa, veient aquella obra d'escàndol flanquejada així, no separada de les veïnes per cap dissensió, sinó únicament humiliada un xic a son costat, per una minva de geni i d'aristocràcia, un hom pensa: Com es pot concebre que una pintura així, en el moment de la seva aparició moguéssim tempestats? Com és possible que els uns cridessin tal-

Miniatura persa de la col·lecció exposada a les Galeries d'Art Modern i Antiquitats

FOT.
MAS

Gerret de vidre fosc amb filets blancs de manufactura aragonesa. Col·lecció exposada a les Galeries d'Art Modern i Antiguitats FOT. MAS

ment a sacrilegi, els altres repiquessin talment a gloria, tots creguessin en una originalitat flagrant i absoluta, davant aquesta *Olimpia*, on, comptes fets, els Ingres han acabat per trobar una filla vulgarisada, els Rafael una néta depauperada? Tant se val! La invenció no era una invenció. Els impressionistes havien embarcat a la conquesta de la llum. Al principi, la navegació fou sobtada per algunes sorpreses. Dolçament, però, els vents aconduïen les naus per les rutes conegudes dins l'eterna mar. Els més sensuais, els més amorosos de aventures, es deixaren arrossegar fins l'Orient. Els prudents s'acontentaren amb Venècia. Els més fins, ni solament donaren la volta a la Itàlia. I si un Manet havia inconscientment rafaelejat, un Renoir serà precisament absolt de moltes de culpes per la gràcia d'aquells moments que comença d'assemblar-

se a un Bellini. No hi ha art vell, repetim-ho sempre, companys! No hi ha art nou. La bellesa és una.

En veritat que cap millor força ha pogut darre-
rament encaminar-nos al retrob d'aquesta veritat,
com a un port de refugi, que la presència de la la-
mentable orgia d'originalitats escabellades amb que
la nostra adolescència ha vist torbada la sanitat de
son judici i la seguretat de son gust. A la fi del se-
gle anterior, als mateixos començos del nostre, és
quan el deliri dels falsos començaments absoluts ha
arribat a major agudesia, dins la història de la cul-
tura. Es quan la mentida romàntica s'ha exasperat
i ha infligit a les arts, a títol de modernisme, major
decadència i encara no coneguda vergonya. Nos-
altres havem vist totes les tradicions abandonar-se,
i les més disperses extravagancies assolir crèdit i
domini. Nosaltres hem assistit a la ruïna dels bells
oficis seculars i conegut la impotència dels pobles
per a tornar a les equilibrades elaboracions col-
lectives. Nosaltres hem sentit com es proclamava
l'anarquia de les personalitats i com es valoraven
els temperaments en proporció a sa rebequeria en-
vers tots els homes. L'un artista volia inventar, ell
tot sol, un nou estil de l'arquitectura. L'altre deia
anar-se'n directament a la natura. Altres volien pres-
cincir de tota forma, o saltar per damunt d'aquelles
fatalitats de matèria que lliguen cada art a principis
propis i li tracen límits infranquejables dins els quals
troba la seva seguretat i fortitut. Els pintors han
aspirat a ésser simfònics. Els escultors han pretès
fer-se dinàmics i traduir al marbre o al bronze, per
mil trampes, per mil trucs miserables, l'aire, l'am-
bient, la llum. Els decoradors han envilit contorns
i superfícies, amb la simulació estúpida de les lli-
bertats curvilínies o de les enroscades pompes del
món vegetal. Tal havia volgut convertir una casa en
un kaleidescop. Tal, reduir definitivament la pin-
tura a teoremes. Artistes de París conreaven infan-
tívolament la manera dels selvatges de Java. Artis-
tes de Tòronto fingien de creure en una especialitat
patriòtica de l'art canadenc. Com a un ball de màs-
cares, en temps de Carnaval, cadascú havia volgut
presentar-se a la història i a la gloria, amb un pin-
toresc acustament regional o amb una individual
disfressa de fantasia. I de la suma de totes aquestes
pensades grolleres i de l'aplec de totes aquestes
feixugues follies, se'n deia *l'art nou*, se'n diu en-
cara *l'art nou*. En la nit de les intel·ligències la
dança s'ha agitat febrilment. Per hores i hores
son tumulte ha corromput tot repòs, ha enverinat
l'aire...

Però, vetaquí: les primeres clarors d'una alba arriben. Una gran lassitut s'és apoderada dels dançants. Ara són pàl·lids tots, ara els veiem que tenen la inconsistència de fantasmes. Damunt, triomfant incòlumes en la seva joventut immarcescible les fórmules eternals, les obres perfectes lluen novament a la matinada gentil. Aquest, tot dret, és el fort Dorifor de sempre. Aquesta, gloriosament aguda, és la daurada Danàe de sempre, oberta a la pluja daurada. Les ombres pàl·lides es fonen, es confonen, es disipen. I el silenci és tant gran, que ara podem recollir tota la pura lliçó, dictada per la feblíssima veu d'un poeta moribunde. La veu savia, desenganyada i irònica que diu, al fons de la consciència de cadascú: «*Il n'y a pas d'anciens en art, il n'y a pas de modernes... Tout ça c'est des bêtises.*»

Sabadell ha trobat, amb la seva Exposició de avui, un testimoni proporcionat i una com apassionant representació d'aquesta tragedia que es juga en els àmbits de la idealitat contemporània. Certes fórmules artístiques que han de desaparèixer, han volgut, en guisa de gladiador, a fer salut abans de morir. D'altres, que tenen per elles el pervindre, perquè són les fórmules eternals, han vingut a mostrar-li, en son renovellament, la insegura brotada de la flor primera, com volent que aquesta ciutat d'esforç les encomani una mica de son coratge, les ajudi a la llur tensió magnífica envers l'Obra Mestra del demà.

EUGENI D'ORS

LES DECORACIONS D'EN TORRES-GARCÍA

EN Torres-García prossegueix, dalt la bastida, la seva obra de decorar al fresc els grans panys de paret de la Sala de Sant Jordi del Palau de la Generalitat. Ha trencat amb un cop de martell tota una rutina. I busca la manera d'acabar amb una incongruència. La pintura torna a emmaridar-se amb la paret, damunt el mur que la xucla, damunt la pedra que la reclama. L'arquitecte havia anat prescindint de totes les arts que li són subalternes. Cada cosa era baldera dintre un edifici; no hi havia res que lligués dintre una harmonia, encara que no d'estil, quan menys de bon gust. En entrar a la gran sala d'un palau vell, sota l'artesonat, contemplant l'amplitud de la muralla, desseguida sentim la ne-

cessitat d'omplir amb tapiços els grans panys de paret, cobrint-los d'escenes de caça, de vides de Sants o de gaudis d'amor. I quan dintre una gran sala, sota la cúpula, veiem les parets fredes i nues, sentim la necessitat de que amb grans pintures al fresc siguin decorades. La Sala de Sant Jordi semblava destinada per aquesta mena de decoració. Pensem en l'efecte d'una sala com aquella penjant-hi a les parets els quadres d'una galeria d'homes il·lustrats i presidents, amb marcs dels que es fan ara, d'un daurat agre, cridaner, repulsiu, coronats odiosament amb un escut! Pensem en l'efecte d'aquests quadres a la Sala de Cent de Casa la Ciutat!

La Sala de Sant Jordi reclamava la pintura al fresc. I la reclamava d'una manera primitiva, gairabé pompeiana. En Torres-García ha anat a buscar la font, per abeurar-s'hi, en els primitius italians, quan la forma encara no sortia perfecta de mans de l'home, quan es lluitava amb la matèria, quan hi

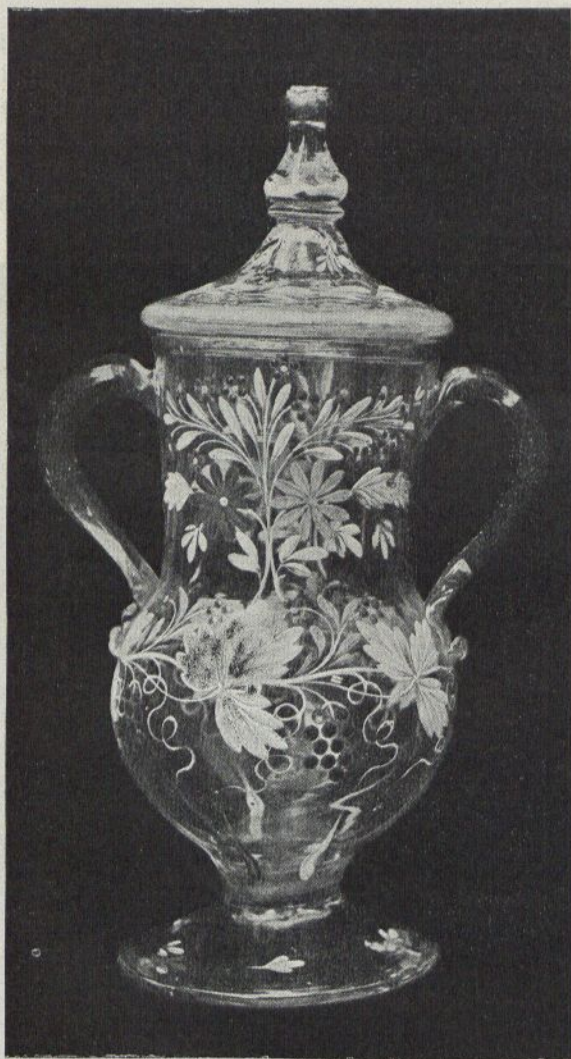

Miniatura persa de la col·lecció exposada
a les Galeries d'Art Modern i Antiquitats

FOT.
MAS

havia com un combat, i devenia espontania la composició, fresca la idea, suau l'entonació de la pintura, no podent haver-hi res premeditat perquè la paret molla, xuclant el color, donava sorpreses inesperades.

La composició que ara fa En Torres-García no té les proporcions colossals de la primera; ve a ser, però, com un seguici de la mateixa. Es presentava allí l'esperit de la raça, el símbol de les comarques catalanes amparades per la Catalunya tradicional i la Nova Patria. Ve ara l'expansió d'aquest esperit. I al primer plafó hi trobem la sen-

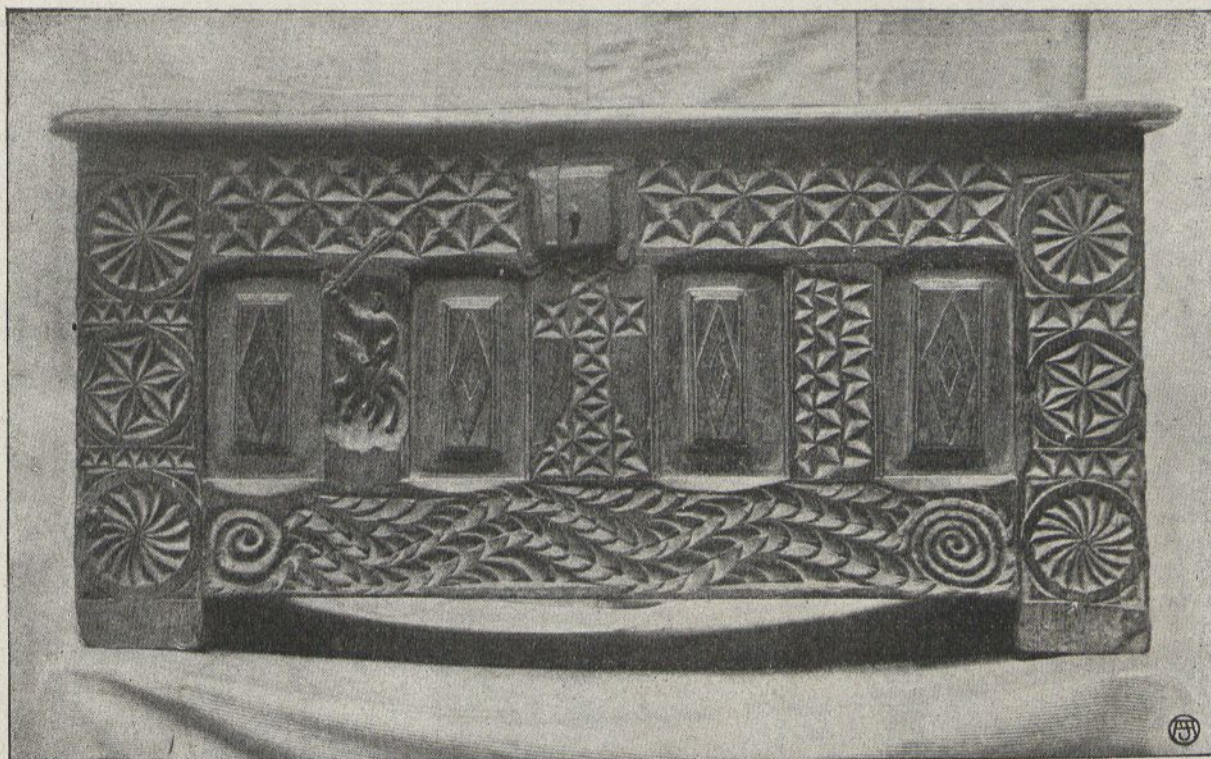
Vidre esmaltat de la reial manufactura de Sant Ildefons de La Granja (Segle XVIII). Col·lecció exposada a les Galeries d'Art Modern i Antiguitats

FOT. MAS

zilla i patriarcal vida de la família i del camp. Al fons passen amb forma clàssica — del classicisme sà—els bous manyacs i calmosos llaurant la plana. Sota un arbre, la mare que alleta el nen, i l'home qui troba repòs mirant-la. A l'altra banda el vell que diu al nen les coses de la vida i li dóna part de la seva experiència. La composició en general està més acabada i més treballada que la primera, tot i seguir la mateixa tònica. Es veu que En Torres-García no ha perdut el temps durant l'espai que mitjança de l'un a l'altre fresc. Hi ha una construcció més sòlida, tant dintre el paisatge com per la formació del còs humà, que té ara una més grossa dignitat. I la figura humana és la que cal tractar sempre amb més respecte, perquè la seva bellesa sempre mereix amor. Amb el color En Torres-García ha tingut alguna sorpresa; com, per exemple, el blau del cel, que li ha quedat gris. Mes aquesta grisalla no desentona res. Al contrari. Es que dóna una major harmonia general a la coloració grata a l'esperit per al seu repòs.

I altres composicions vindran, anant-se desenrotllant la idea de la vida espiritual catalana, de la vida de la nostra raça, tan inquieta i tan reposada que de l'aventura passa borrascosa a la llar quieta de la família, que *roda el món i torna al born* i que, com En Ramón Muntaner, després, d'haver remogut cel i terra busca el repòs a Xiluega, dins la masia, rodejat dels seus, descansant dels afanys.

A totes les pintures al fresc que aniràn seguint fins la completa decoració de la Sala de Sant Jordi hi haurà la nuditat, com des de la primera. Mes En Torres-García comença de revoltar-se contra d'aquesta idea d'haver de despulgar la imatge de l'home per la decoració, quan es pot presentar vestida, tal com anem tots. La dificultat està en saber-la veure i treure partit de la indumentaria d'avui, que potser no ha estat prou estudiada i no s'ha sabut traçar amb senzillesa mirant-la amb ulls d'infant. I això coincideix amb el que ara tot justament ha dit en Remy de Gourmont en un periòdic francès, *La France*, referint-se a un dibuix del nostre Pere Inglada: — Ha marcat un punt de partida, trobant una cosa nova, dibuixant la figura del Temps, senzilla i enginyosa, no amb la forma ordinària dels Acadèmics de les Belles Arts o dels Premis de Roma, sinó amb la imatge d'un vellet, vestit com tots nosaltres, amb levita i barret i sabates, penjant-li solament, com atribut, a la punta de la mà un petit rellotge de sorra. I la composició de l'Inglada queda elegant —. I a un mateix temps En

Caixa Renaixement. Col·lecció exposada a les Galeries d'Art Modern i Antiguitats

FOT. AMAT

Remy de Gourmont i En Torres-García venen a dir una mateixa cosa. Ja en fa estudis, En Torres-García, d'aqueixa nova configuració. Mes per ara són treballs íntims.

Com a treballs ja dats al públic, a més de les dites pintures al fresc s'ocupa, En Torres-García, dels projectes de vidrieres dels finestrals de la nova sala del Palau. Una de les vidrieres ja està col·locada. Porta les imatges de Pere II, *el Gran*, de Roger de Llúria i d'En Ramón Muntaner, el gran cronista, el gran exalçador de la raça catalana, qui va dir que el català era *la pus bona gent del món i la més ben criada*. La composició i la coloració formen un bon conjunt. En Torres-García està «aixecant les arts a la dignitat dels oficis». R. J.

ANTIGUITATS

L'EXPOSICIÓ A LES GALERIES D'ART NOU I ANTIGUITATS

Una Exposició de selectes i triades antiguitats a les Galeries de VELL I NOU. S'hi destrien en primer terme els vidres i les miniatures perses, de les quals ja par-

lem amb més extensió. No constitueixen, amb tot, la nota més remarcable de l'Exposició; que altres n'hi ha que sobresurten. Algún quadre, com un retrat pintat per Goya, un vergueny com aquest que's reproduïx, tallat, del segle XVII.

Així es comprèn, exhibit amb senyorívol relleu, la distinció i la bellesa que té un moble antic. Res que sigui tant fret, res que doni tanta impressió d'indiferència, de poca intimitat, aspecte de saló de fonda o de compartiment de basar, com una casa exornada amb mobles nous, acabats de fer. Es diria que els habitants d'aquella casa no tenen res que'ls lligui amb el passat, que no segueixen una línia de tradició. Com si fossin bords. Convé lligar les dates una amb l'altra. I barrejar també, de vegades, els estils. Perquè si fret fa una habitació tota feta de nou, és freda també la impressió que es reb, com de cosa artificiosa, amb l'arranjament d'un sol estil. Feu fer ara, tot d'una peça, per exemple, un menjador gòtic i tindrà l'aire de decorat teatral. Mireu, en canvi, com l'Utrillo ha sabut lligar els estils i, sense capficar-s'hi gaire, ha fet a *Maricel* un formós conjunt. El mateix passa a un edifici. Compareu una Catedral, feta a través de les centúries, començada amb pòrtics romànics i acabada amb un finestral flamíger movent-se tot ple de vida, amb l'església moderna, llisa, que segueix un sol estil, sense cap mena de brusquetat.

Així aquesta varietat de mobles, d'estils i d'èpo-

Grup escultòric de pedra (segle XVIII) exposat actualment a les Galeries d'Art Modern i Antiguitats

FOT. AMAT

ques, dóna moviment i vida dintre una decoració. Una d'aquestes caixes catalanes del Renaixement, d'un tant gros sentit decoratiu, al costat d'un auster vergueny castellà. I a propòsit de vergueny, això que diem de la varietat d'estil podem trobar-ho en el vergueny segle XVII, exposat a les Galeries d'A. M. i A. El Renaixement s'hi mescla amb el gòtic i plateresc.

Al costat dels mobles, la varietat i riquesa dels quals devenen potents, es destrien les taules pintades amb tot l'encant d'una ingenua devoció, com el retaule gòtic de que parlàrem en el darrer número, obra de delicada coloració, de refinat dibuix, gairebé decadent, apreciable mostra de l'art gòtic amb prodigiosa talla primitiva. I saltant unes centúries trobem Goya superbament representat amb el retrat d'un cavaller que delata la manera de fer del gran mestre, el qual sapigué crear de cada retrat una obra cabdal. Talles de pedra

i teixits. I donen la nota forta dels seus blaus la col·lecció de ceràmica, els plat i pots d'apotecari, tant apreciats sempre dels bons *amateurs*.

Queden amb aquesta col·lecció inaugurades les Galeries d'Art. D'altres, noves i velles, n'hi aniran passant.

VIATJANT. — Ha estat a Barcelona, fent algunes adquisicions, el conegut antiquari de Beziers monsieur Jalbi.

CERÀMICA. — El senyor Homar ha completat la seva col·lecció de ceràmica amb dos tacons hispano-àrabs, blau i or, del segle XV, i dos plats, també del segle XV, blau i blanc, de Manises amb el dibuix molt important per la seva raresa. I un altra plat, de reflexes metàl·lics, amb un gros ocell al mig.

ADQUISICIONS. — El senyor Abadal amplia ara les seves col·leccions amb més munificència. A més de les bacines, adquireix ara mostres de bona pintura antiga. Les seves darreres adquisicions són quatre medallons castellans del segle XVIII, representant les quatre estacions de l'any, enquadrats amb grans marcs de talla fina.

UN «CAMBIAZO». — La Comissió de Monuments de Burgos ha fet una visita a la Cartoixa de Miraflores per comprovar l'existència d'algunes expoliacions sofertes de les figures que adornen el sepulcre de Don Joan II i dels escuts de ferro repujats i panys i forrellats de gran valor.

De la visita se n'aixecà acta. I segons llegim a l'acta, el senyor Comte de las Almenas fa temps va fer recobrir les parets del claustre interior amb rajoles, emportant-se'n cap a Madrid, en canvi, dos escuts repujats de ferro, fent-los reproduir i portar dugues reproduccions al convent, quedant-se l'original; que per restaurar les figures del sepulcre central de Don Joan se'n va emportar una o dugues a Madrid, tornant-les i emportant-se'n després una altra amb la promesa que faria cobrir el sepulcre amb cristall. Posseeix ara el senyor comte la figura de la Caritat, del sepulcre. En quant als ferros no se'n sab res.

NOTICIES

Ha mort En Sanpere i Miquel. Un dels seus darrers treballs fou escrit per a VELL I NOU, sobre els retauls de Granollers. En Sanpere tenia una personalitat ben reconeguda en el món de l'art i es pot dir que les seves investigacions històriques varen aclarir els punts més foscos de la pintura catalana. Les seves obres *La Pintura Mig-aval Catalana*, *Els trescentistes* i *Els quatre-centistes catalans* quedaràn com a principals fonts d'informació i de consulta. Va cooperar resoltament en la Junta Autònoma de Museus.

A En Sanpere i Miquel es deu la primera càtedra d'Història de les Arts Decoratives que hi ha hagut a Espanya. També va ser el creador de les bosses de viatge de la Diputació. Parlarem de la seva obra.

D. E. P.

Avui s'inaugura l'Escola Superior de Bells Oficis, el projecte de la qual ja coneixen els nostres llegidors, pels extractes que se n'han publicat i per la notícia que sobre el mateix s'ha donat a les planes de VELL I NOU.

Els professors fins ara nomenats, En Francesc Galí, de tanta honradesa artística, en Fèlix Cardellach i l'Esteve Monegal, tots de reconeguda competència, han estat rebuts amb entusiasme pels matriculats. Comença la Escola amb els bons auspicis del seu personal i esperem que farà bona obra.

El director de *Bellas Artes* ha dirigit una lletra als governadors demanant notícia de l'existència, a les capitals de província, de Museus de Pintura, història, catalogació, personal, per publicar la «Dirección general» la història de l'art pictòric a Espanya.

LES IDEES D'EN RENOIR. — Ambroise Vollard publica a *La Revue* una conversa sostinguda amb En Renoir, el pintor avui de més forta visió artística.

En Renoir ha parlat de l'amor a les coses velles: els frescos antics, les tapiceríes de segles passats, la ceràmica,

tot ço que porta la patina del temps. Es mostra content i satisfet del descobriment del tractat de pintura de Cennino Cennini, obra ja coneguda de molts de nosaltres. La paleta dels pintors de Pompeia — diu En Renoir — és la mateixa que la dels d'ara. No s'ha enriquit. Amb terres, ocre i negre d'ivori, amb colors retinuts, feien ço que fem nosaltres i encara més. Nosaltres tenim molts colors; mes no duren gens. El pintor modern busca efecte, i la finalitat de la pintura no és buscar l'efecte.

Amb el llibre de Cennini — diu — coneixem al menys alguna cosa certa dels pintors del segle XV. Dóna ensenyances. Si hagués tingut ensenyança d'aquest llibre abans d'ara m'hauria evitat moltes estupideses. El llibre d'En Cennini ha d'ésser la Bíblia del taller.

En Renoir s'estén amb això sobre la passió que sent pels mestres antics i la vida que portaven i l'ideal que

Moble de llaca exposat actualment
a les Galeries d'Art Modern i Antiguitats

FOT. AMAT

tenien. L'ofici — diu — és la base de la subtileza de l'art. Però hi ha una altra cosa que produeix la bellesa: una Serenitat i una Fe. Si els grecs tenien Apol·ló o Minerva els pintors del temps de Giotto tenien un profeta celestial. Però en temps moderns expulsant a Déu havien expulsat la felicitat... En quant a França, fatigada de l'art gòtic, va sentir necessitat d'un Renaixement, trobant el nostre Júpiter salvador amb Francesc I, un esclau de l'Amor que va fer reviure a França aquesta alegria.

Després parla dels oficis. Es plany que des de la Revolució del 93 s'hagi perdut bruscament el bon gust

decoratiu. Un obrer ebanista li va dir: Fa trenta anys que faig peus de cadira; altres fan respallers; cap una cadira completa. Així no hi pot haver bon gust. No tenim — diu — ni ceramistes, ni arquitectes, ni fundidors, ni escultors, ni ebanistes. Sols algun que altre pintor. Vindrà un Renaixement? Tornarem a la tradició? Es bonic protegir les arts; mes inútil. Existeixen o no existeixen, mes no s'expliquen.

L'Enric Casanovas, després d'haver recorregut tota l'illa de Mallorca fins Cap Formentor, ha instal·lat el seu taller a Deyà, on treballa amb gran entusiasme tallant escultures damunt pedra.

Altra vegada s'ha vist inundat per l'aiguat el nostre Museu, causant alguns danys materials a les obres de acabament de les ales noves que dintre poc han d'ésser inaugurades. Sortosament no sofri cap dels exemplars que formen el cabal artístic de la institució. No sofriren dany, però podien haver-ne sofert, com succeï fa alguns anys amb altra inundació semblant, que entre les peces que resultaren deteriorades n'hi havia que havien estat dipositades per corporació o particular.

Les perdues haurien ara pogut ser molt grosses, especialment amb els quadres, si el personal del Museu, que està reorganitzant les instal·lacions, no hagués tingut la precaució de penjar-los, interinament, en lloc de deixar-los per terra, mentre's tapicen les parets de les noves naus.

En Puig i Cadafalch i En Fuxà recorregueren immediatament totes les naus i sales del Museu, especialment les instal·lacions de la planta baixa, podent comprovar que el que havia succeït era més una vergonya que un desastre. Però, si no's posa remei a la cosa, un altre dia serà desastre la vergonya.

A conseqüència d'aquest incident s'és ajornada la inauguració de les sales del Museu.

Sembla que s'ha obert una informació per depurar responsabilitats. Podria ser que comencés de fer-se un expedient que durará... Potser dintre uns quants anys, en venir un altre aiguat, l'expedient no s'haurà, encara, acabat de tramitar.

Vergueny castellà, Renaixement amb motius platerescs i ferros d'influència gòtica (segle XVII). De la col·lecció exposada a les Galeries d'Art Modern i Antiquitats

FOT. AMAT

Moble de llaca exposat actualment a les Galeries d'Art Modern i Antiguitats

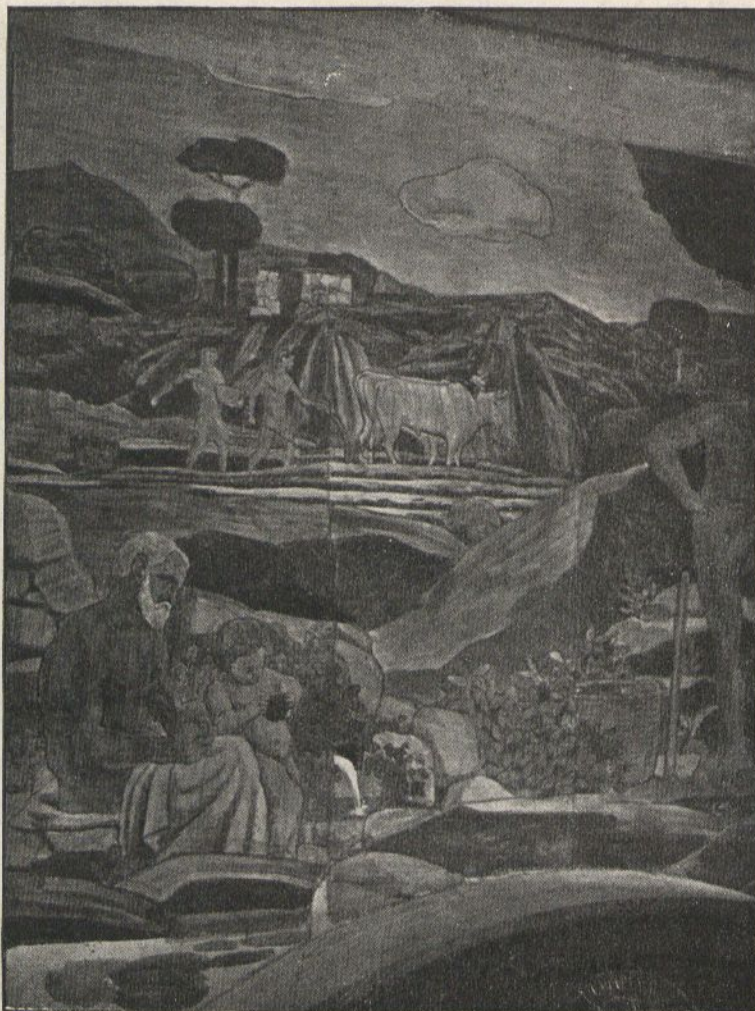
FOTS AMAT

A la collada d'Orén, a la Cerdanya, prop de l'ermita de Sant Mamet, han trobat alguns excursionistes un dòlmen encara no catalogat. Aquest monument megalític és semblant al que l'any passat fou descobert prop del poble de Brangulí: amida la pedra que el cobreix 3'30 metres de llargada, 2'40 d'amplada i 0'30 centímetres de gruix, representant un pes de 7.000 kilos.

En Josep Clarà ha vingut a Barcelona, després d'un curt descans a Olot. Hem pogut veure reproduccions de

les obres que porta entre mans: el monument a En Sellarés que s'ha d'erigir a Sabadell, i la grossa estatua de la Serenitat. En Clarà treballa fermament amb el primer. I té acabada ja l'estatua de la Serenitat que espera viure ara, dintre el marbre, la immortal bellesa. Aquesta estatua és una de les més formoses que ha fet En Clarà, i se'n pot sentir orgullós i enamorat. Es una bellesa que imposa.

L'estatua de bronzo del monument a En Sellarés, serà la primera nuditat d'home que haurà fet el nostre escultor. Una figura ferma i vigorosament enèrgica. Les

Fragment d'un dels frescos del Saló de Sant Jordi de la Diputació, per F. Torres-García

FOT. MAS

mans d'En Clarà volen que la materia sigui forta, i la seva voluntat consegueix que la forma no vagi d'enfòra cap endintre, sinó que surti de dintre cap enfòra. Sempre el mateix, però al revés en tot.

Havent adquirit la ciutat de Bilbao el quadre d'En Zuloaga «Madame Rosita Gutiérrez» — retrat d'una espanyola fa molts anys resident a París — per 18.000 pessetes recaudades en subscripció pública, l'artista n'ha donat 15.000 pels pobres d'Eibar, i les altres 3.000 pels de Bilbao, Segovia i Zumaya. I, esplèndid, ha regalat a Bilbao un altre retrat.

Segons llegim al Bolletí del Museu Metropolità de Nova-York, s'ha decidit obrir en aquell lloc un departament destinat a l'art oriental.

Ichosoburo Nakamura ha format el catàleg del Tresor Nacional de Pintures i Escultures del Japó. Se n'ha fet edició anglesa amb prefaci d'Hamilton Bell. Avis als col·leccionistes.

Destinant la venda a profit de la Solidaritat Artística, a la Galeria Boutat de Manuel, de París, s'ha celebrat una Exposició d'artistes independents, entre els quals figura el nostre P. Isern, amb una «dame en plein air», «un tango espanyol» i un «bar de Montmartre».

També exposa Humbert Cizaletti. Aquest nom serà desconegut de molts. Es gairebé català. El seu pare, italià, va fer furor a Barcelona, fa trenta anys, com a gravador. En Cizaletti, ens diuen que tèn molt de talent, que és un gran colorista, que ha pintat genets russos i paisatges grecs. Podria ser que exposés a Barcelona.

Un llibre marcadament curiós s'acaba de publicar a Anglaterra. El seu autor, Raymond Crawford, estudia els flagells i les pestes a la literatura i a l'art, emmaridant l'art amb la ciència. Parla d'Esculapi, d'Apol·ló, que també protegia contra la pesta, de Sant Sebastià i del nostre Sant Roc; parla també dels flagells d'Atenas descrits per Tucídides, i d'altres malvestats que han donat pretext a la imaginació per la creació d'obres dintre les lletres i amb la plàstica.

Al darrer número de *Die Kunst* de Munich s'hi reproduïxen caricatures que temps enrera feren Leandre, Willette i Caran d'Ache, a França contra d'Anglaterra. Porta la informació del nou jardí botànic de Munich i un estudi sobre l'escultor Geog Kolle, força interessant.

En Remy de Gourmont ha publicat un article a *La France* fent l'elogi d'un dibuix d'En Pere Inglada.

«Les impressions d'un britànic en temps de guerra», per Francesc Almond, amb il·lustracions de Douglas Almond, obren els primers fulls de *Studio*. Entre lo més remarcable, la informació sobre els tres pintors de la nova escola de Nova-York, Robert Henri, George B. Luks i George B. Bellow.

Imp. E. Gabañach, S. en C. — Diputació, 308 — Barcelona

Cardús
paraigües
varios

PORTA FERRIÇA 10
PORTA FERRIÇA 10

FLORENCI VECIANA
DAURATS RESTAURACIONS
MARCS
RIERA DE S. JOAN Nº 12 BIS

MAS

FOTOGRAFIA D'ART
Rosselló, 277 - Barcelona

XAMPANY
COSSÉ

EPERNEY

GRAND CUVÉE
DOS ESTRELLAS

SARVA

AIGUA DE TAULA

— MANANTIAL —

PARC GÜELL

Grans Magatzems El Siglo

SECCIÓ DE CURIOSITATS - 3.er pis

EXPOSICIÓ I VENDA DE
ANTIGUITATS

Per anuncis en aquesta Revista, a l'Adminis-
tració, Corts Catalanes, núm. 613 - Barcelona

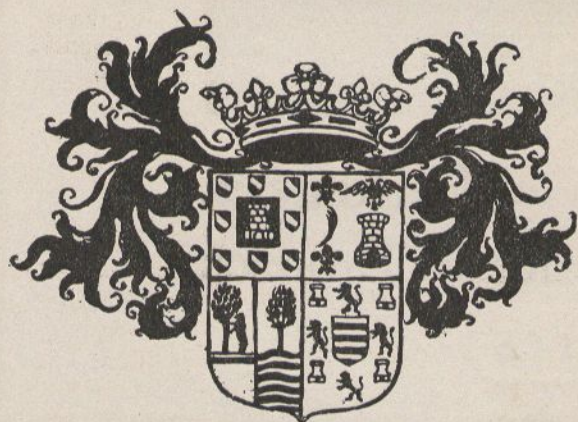
P. REIG I FILL
RAMBLA DE CAVALERIA, 23
RESTAURACIÓ I REPRODUCCIÓ
DE MOBLES ANTICS

NOU ESTABLIMENT
D'ANTIGUITATS
"LA VICARÍA"
BANYS NOUS, 22 - BARCELONA

EDIFICACIONS

Contratistes Generals: **Casas i Bardés**

Diputació, núms. 119 i 121 - Telèfon 3405
BARCELONA

VINS FINS DE JEREZ

MARQUES DE COMILLAS

Vinyes i Bodegues **POLLERO ALTO**

PUERTO SANTA MARÍA · (CÁDIZ)

TOTES LES MARQUES: CORTS, 613

L. HOSPIED I C^o ESMALTS, COBERTES
GOLFE JUAN A. M. ORS I BARNIÇOS *

J. VALENCIANO ANTIGUITATS
CORRIBIA, 2, PRAL.
BARCELONA

G. Komar

Canuda, 4 - Barcelona

Mobles, Làmpares
Mosaics, Decoració
Compra i venda
d'antiguitats

CARVAJAL

SAGELLS PER A
COL·LECCIONS

ANTIGUITATS

Plaça del Teatre, 1, ent.^{sol}

BARCELONA

A. LLUCH i J. OLIVA

Obrador de daurats i decoració antiga
i moderna. Restauració d'antiguitats

MALLORCA, 286, BAIXOS
BARCELONA

FAIANÇ CATALÀ

SANTIAGO SEGURA, S. EN C.

Marbres ✿ Vaixelles ✿ Perfumeria
Antiguitats ✿ Cristalleries ✿ Bronzos
Bomboneres

.....
TELÈFON 1884

GRANVIA, 615 :: BARCELONA